

Regionkontor Landbruk

Lørenskog, Oslo og Rælingen

Veileder SMIL- og dreneringsmidler 2025

I denne veilederen finner du informasjon om aktuelle tiltak innenfor SMIL- og dreneringsordningen, vilkår, tilskuddssatser, makssatser for egen innsats og noen tips og råd til søknadsomgangen i 2025. Veilederen er utarbeidet med bakgrunn i gjeldende [forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket](#) og [forskrift om tilskudd til drenering](#). Søknadene blir prioritert ut ifra lokale målsettinger fra landbrukets tiltaksstrategier 2025 – 2028, som vist i tabellen på side 3.

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET – SMIL

Hvem kan søke SMIL - midler

- Foretak som er produksjonstilskuddsberettiget.
- Eier av landbrukseiendom, der det foregår en tilskuddsberettiget produksjon.
- Landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune kan ikke søke tilskudd, med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med.

Hvordan søke SMIL-midler

- Søknadskjema fylles ut og sendes digitalt med innlogging via [Altinn](#).
- Vedlegg til søknad:
  - Kostnadsoverslag med totale kostnadene for tiltaket, både materialkostnader, kjøp av tjenester og arbeid. Evt. detaljert pristilbud fra entreprenør eller håndverker kan legges ved.
  - Kart som viser arealet/objektets beliggenhet, med inntegnet tiltak. Bruk gjerne [gårdskart](#).
  - Bilder som viser tilstanden til arealet/bygningen/objektet før tiltaket settes i gang
  - Prosjektbeskrivelse eller tilstandsrapport, for tiltak på bygning, laget av fagperson
  - Andre relevante opplysninger
  - Skriftlig tillatelse fra grunneier dersom tiltaket gjennomføres på leid areal.
- **Søknadsfrist: 15. mars 2025.** Etter fristen blir søknadene behandlet fortløpende ut året, under forutsetning at det fortsatt er ufordelte midler.
- Tilskudd gis ikke til påbegynt eller gjennomført tiltak.

Arbeidsfrist for SMIL-midler

Arbeidsfristen er 3 år. Etter begrunnet skriftlig søknad kan fristen forlenges med ekstra 2 år, slik at samlet arbeidsfrist blir maks. 5 år fra innvilgningsdato.

Veiledende satser for beregning av kostnader i 2025

Disse veiledende satser kan benyttes ved utarbeidelse av eget kostnadsoverslag.

Veiledende makssatser for egen innsats – hydroteknikk:

Manuelt arbeid og administrasjon	380,-/time
Traktor eller minigraver m/fører	550,-/time
Traktor m/tilhenger	750,-/time
Gravemaskin under 8 tonn m/fører	670,-/time
Gravemaskin 8 til 12 tonn m/fører	720,-/time

For andre veiledende satser se [Håndbok for driftsplanlegging 2023/24](#) fra NIBIO

Veiledende makssatser for kulturlandskap og kulturminner:

Mann m/motorsag	480,-/time
Rydding av kratt	3 150,-/daa
Nettinggjerde (oppsett og materiell)	115,-/m
Gjerde 2 tråd (oppsett og materiell)	68,-/m
Gjerde 3 tråd (oppsett og materiell)	90,-/m
Kulturminner (per bygning)	115 000,-

Rapportering og utbetaling av SMIL-midler

- SMIL-midlene utbetales etter slutført prosjekt og godkjent regnskap, med bakgrunn i godkjent kostnadsoverslag.
- Tiltaket skal utføres i henhold til plan og godkjente typetegninger der dette er aktuelt.
- Dersom kostnadene skulle bli større enn det godkjente kostnadsoverslaget, kan det fremmes tilleggssøknad der det tydelig kommer fram hva tillegget er og hvorfor kostnadene er blitt større.
- Anmodning om del- og sluttutbetaling og rapport sendes digitalt via Altinn.

SMIL-tiltak, prioritering og tilskuddssatser

SMIL-midler gis til tiltak som reduserer forurensning fra jordbruket eller fremmer natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. I tabellen nedenfor er SMIL-tiltakene presentert i prioriterings rekkefølge og i tråd med målsettinger fra landbrukets tiltaksstrategier for Lørenskog, Oslo og Rælingen for perioden 2025 – 2028.

Tema	Prioritering	Tiltak	Tilskuddssats
Forurensning og klima	1	Hydrotekniske tiltak <ul style="list-style-type: none"> Gjenåpning av bekkelukkinger Utbedring og oppgradering av eksisterende bekkelukking Rehabilitering av gamle og etablering av nye kummer Terrengforming ifm. plassering av kum, motfall til nedløpskummer Reparasjon, oppdimensjonering og erosjonssikring/steinsetting av eksisterende utløp og skråninger Forebyggingsarbeid i form av sikring av bunn og sider i åpne kanaler Planlegging og rådgiving om prosjekter på gården 	Inntil 70 %
	2	Karbonlagring og andre økologiske renseløsninger <ul style="list-style-type: none"> Karbonbinding i jordbruksjord (spredning av biokull, ullpellets mm.) Etablering av fangdam, kumdam, kvist- og stokkdammer ved jordbruksareal Tømming av fangdam (ikke årlig vedlikehold) Planting av kantvegetasjon, busker og trær langs erosjonsutsatte bekkkanter for å stabilisere kantene Varig vegetasjon/le for å beskytte og skape bedre arbeidsmiljø, trivsel og vern av bygninger 	Inntil 70 %
	3	Bygningstekniske miljøtiltak <ul style="list-style-type: none"> Utvidelse av lager for husdyrgjødsel fra 8 til 12 måneder Tiltak som reduserer avrenning fra husdyrgjødsel, oppsamling av talle, hindre avrenning fra utekveer og samleplasser, siloanlegg og lager for rundballer Dekke over eksisterende gjødsellager for redusert utslipp til luft Biobed – opprette plasser for fylling av sprøytevæske som reduserer risiko for forurensning og avrenning av plantevernmidler 	Inntil 50 %
Kulturlandskap	4	Biologisk mangfold <ul style="list-style-type: none"> Etablering, restaurering og skjøtsel av gammel kulturmark Reetablering og restaurering av gamle gårdsdammer Åkerriksevennlige slåttemetoder Vipevennlig jordbruksdrift Pollinatorvennlige tiltak Fjerning av fremmede og skadelige arter 	Inntil 100 %
	5	Beiter <ul style="list-style-type: none"> Gjenåpning og inngjerding av både verdifulle og andre beiter, med faste og virtuelle gjerder 	Inntil 70 %
	6	Friluftsliv og tilgjengelighet <ul style="list-style-type: none"> Etablere siktlinjer for å fremheve kulturlandskapet Enkel tilrettelegging, rydding av stier ifm. gamle veifar og fegater Sammenhengende sti- og turvegnett ifm. veger og linjedrag i landskapet Forenkle adkomsten til utmark med porter, merking, skilting og infotavler Kompensasjon for vesentlig ulempe ifm. allmenn ferdsel, avlingstap 	Inntil 70 %
Kulturminner og kulturmiljøer	7	Gamle bygninger og kulturmiljøer <ul style="list-style-type: none"> Stabbur, mindre bygninger i helhetlig gårdstun/husmannsplass – utvendig Utløer/buer, smier, møller - utvendig Boplasser, gamle hustufter Gravhauger og røyser Gamle vegfar eller fegater, steingjerder og tre- og steinbruer Alleer, hager og gårdsmiljøer av kulturhistorisk betydning 	Inntil 70 %, maks kr. 115 000,- per bygning ¹
Planlegging	8	Fellestiltak <ul style="list-style-type: none"> Planlegging av fellesprosjekt som leder til et konkret tiltak knyttet til et vassdrag eller et område 	Inntil 100 %

¹ Det settes et øvre tak på kr 115 000,- i tilskudd per bygning, for perioden 2025-2028. Dette er for å unngå at enkelttiltak legger beslag på en for stor del av samlet tilskuddsbeløp til kommunene.

Eksempler på SMIL-tiltak og vilkår

1. Hydrotekniske tiltak

Tilskuddet gjelder for eks. gjenåpning av gamle bekkelukkinger, utbedring av eksisterende bekkelukkinger, tiltak på kummer, oppdimensjonering, reparasjon av rør og erosjonssikring av utløp. Hydrotekniske tiltak er kostbare prosjekter og derfor bør de planlegges godt. Ta kontakt med [Norsk Landbruksrådgiving Øst](#) eller entreprenør med erfaring fra hydroteknisk arbeid i landbruket for å få hjelp til å lage en plan tilpasset din gård og ditt behov. For råd og tips om forskjellige hydrotekniske løsninger kan du se i [Typetegninger for hydrotekniske anlegg](#)

Du kan også søke SMIL-tilskudd til konsulent som lager en rapport, planlegger, eller hjelper til med SMIL-søknad om miljørelatert prosjekt på gården.

Ved tiltak på arealer som ligger under marin grense, skal du følge rådene fra [veilederen om små inngrep i kvikkleiresoner fra NVE](#).

2. Karbonlagring i jord (nytt tiltak) og renseløsninger

Det kan gis engangstilskudd til tiltak som vil øke karbonbindingen i jord (**nytt tiltak**). Tiltak kan omfatte innkjøp og spredning av biokull, ullpellets eller annet egnet materiale. Det kan også gis tilskudd til planlegging og tilrettelegging for omlegging til regenerativ drift i korn- og grønsaksproduksjon. Den nye driftsformen skal være basert på varig plantedekke, og ha et varig perspektiv. Landbrukseiendommer med stor andel erosjonsutsatt areal vil bli prioritert.

Det kan gis tilskudd til tiltak som reduserer avrenning av næringsstoffer og plantevernmidler, for å hindre at disse havner i vassdrag. Eksempler på tiltak kan være:

- Etablere ny fangdam, eller større vedlikeholdstiltak av fangdam eller kumdam.
- Anlegg av flomdam eller kumdam, før nedløp i en kum på jordbruksjord.

Årlige vedlikeholdet av dammene støttes av RMP-tilskudd.

Det søkes om tilskudd til kvistdammer (**nytt tiltak**) som demper avrenning under flom og samler jordpartikler og hogstavfall. Tiltaket kan være aktuelt oppstrøms stikkrenner og kulverter for å hindre gjentetting og overbelastning, men kan også legges i flomveier. Tilskudd kan gis under forutsetning at kvistdammen bidrar til å redusere erosjon og avrenning til/fra jordbruksarealer.

3. Bygningstekniske miljøtiltak

Bygningmessige tiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg blir prioritert. Aktuelle tiltak er:

- Utvidelse av lagerkapasitet for husdyrgjødsel fra 8 – 12 måneder
- Lager for hestemøkk som reduserer overflateavrenning
- Dekke/presenning over gjødselkum

Midler til større bygningstekniske miljøtiltak kan søkes via [Innovasjon Norge](#)

4. Biologisk mangfold

Tiltakene skal ivareta jordbrukets kulturlandskap med registrerte naturtyper av høy verdi og eller truede og rødlistede arter. Tiltakene skal bidra til å utvikle og ivareta leveområder og spredningsveier for planter og dyr, bl.a. salamander, åkerrikse (utsatt slått), vipe (vipestriper) og pollinerende insekter. Områder registrert ved naturtypekartleggingen vil danne grunnlag for prioriteringen av tiltak.

- Vipestriper (**nytt tiltak**) bør anlegges der fuglene hekker jevnlig, og i nærheten av våte arealer. Vipestriper bør ikke anlegges nærmere enn 50 m fra høye busker og heller ikke på høstsådd areal.

- Åkerriksevennlig slåttemetoder (**nytt tiltak**) brukes i områder der det er registrert syngende åkerrikse over flere netter, og i områder der er mistanke om at det kan være hekking. Ved å slå jordet fra midten og ut, eller fra en side over mot en annen, gjør at åkerriksene bli presset ut i kantvegetasjonen. Dersom det er lite gress eller annen egnet vegetasjon i kanten av jordet, bør det settes igjen en ekstra kantsone med gress. Redusert kjørehastighet under slått/tresking og økt oppmerksomhet mot hva som befinner seg i gresset rett foran maskinen vil ha positiv effekt med tanke på å oppdage reir og unger. Finner du et reir, skal det settes av et areal på minst 2–5 mål rundt dette, og det bør være en forholdsvis bred korridor (minst 3 m bred) med uslått gress som gir kontakt mellom det gjensatte arealet og kantvegetasjonen eller et annet uslått jorde.

Det kan også gis tilskudd til tiltak mot fremmede arter, for eks. rådgiving eller utarbeidelse av plan for bekjempelse av fremmede arter på egen gård, slått eller luking av kjempespringfrø, kanadagullris, hagelupin og andre arter som har stort skadepotensial. Langsiktige planer som viser til kontinuerlig bekjempelse av fremmede høyrisikoarter skal prioriteres.

5. Holde gamle beiter åpne

Tilskuddet gjelder gjenåpning og inngjerding av gjengrodd gamle beiter. Arealet skal være innmarksbeite, ikke fulldyrka jord eller skog. Det kan vurderes å gi tilskudd til tiltak for eks. i ravinebeiter eller bratte arealer som ikke kan jordarbeidas maskinelt. Til søknaden skal det legges ved gamle bilder/flyfoto, som viser tidligere bruk av området. Søker må enten ha egne dyr eller leie dyr (leieavtale må legges ved).

Fysiske gjerder: Det skal settes opp varige gjerder av god kvalitet, tilpasset dyreslaget. Gjerdene skal være godt festet i bakken. Enkle gjerdestolper i kunststoff, fjærstål, glassfiber eller liknende godkjennes ikke som gjerdestolper. Skigard vil kunne støttes dersom slikt gjerde vil bidra til å løfte opplevelsen av et helhetlig kulturlandskap. Ved andre gjerdetraseer som er mindre synlige, vil det ikke gis støtte til skigard. Arealene skal beites aktivt av husdyr eller holdes åpne i minst ti år. Tilskuddet skal ikke gå til å dekke generelt vedlikehold av gjerder.

Virtuelle/elektroniske gjerder (nytt tiltak): Fra 2025 kan du søke om SMIL-midler til innkjøp av radiobjeller (klaver) til dyr som går på beite hvor fysiske gjerde enten ikke er ønskelig eller mulig å få til. Det kan gis tilskudd kun til innkjøp av utstyr, men ikke til årlig abonnement, drift og vedlikehold av utstyr. Antall klaver skal stå i forhold til antall beitedyr som trengs på det arealet for et tilstrekkelig beitetrykk, for eks. ett dekar areal per småfe og fem dekar beiteareal per storfe. Tilskuddet kan utløse krav om at arealene må beites i minst 5 år.

Midler til **roviltavvisendegjerde** søkes [Miljødirektoratet](#).

6. Kulturminner og kulturmiljøer

Gjelder tiltak som ivaretar og eventuelt fremhever kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger, gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting. Det kan være aktuelt å gi tilskudd til nyere tids kulturminner tilknyttet gårdsdrift som husmannsplasser, mindre bygninger i helhetlig gårdstun, steingjerder og andre elementer knyttet til tidligere tiders driftsformer i jordbruket.

Det kan også gis tilskudd til istandsetting av eldre bygninger som ikke lenger er en del av den moderne landbruksdrifta. Eksempel på bygninger er stabbur, smier, utløer og bryggerhus. På generelt grunnlag vil det ikke gis støtte til bolighus, men dersom huset er klassifisert som spesielt interessant/verneverdig av kulturminne myndigheter, vil tilskudd kunne bli vurdert. Kommunenes kommunedelplan for kulturminner og uttalelser fra kulturminnemyndigheten (Byantikvaren i Oslo, Akershus fylkeskommune) vil være førende for prioriteringene. Det kan gis

tilskudd kun til utvendige tiltak på bygninger og maks inntil kr. 115 000 per bygning. Tiltak som berører verneverdige bygninger, skal utføres etter antikvariske prinsipper og/eller i tråd med veiledning fra faginstans som kommunen utpeker. Tiltak på fredede bygninger ligger utenfor SMIL-ordningen.

[Akershus bygningsvernseier](#) gir rådgiving om istandsettelse og ny bruk av eldre landbruksbygninger. Du kan også søke om støtte til kulturminner og gamle bygninger fra [Kulturminnefondet](#). Kulturminnefondet behandler søknader løpende.

7. Friluftsliv og tilgjengelighet

Tiltak som tilrettelegger for friluftsliv og opplevelser i jordbrukets kulturlandskap samt tiltak som bidrar til å spre kunnskap om jordbruk og naturverdier kan også støttes via SMIL-midler. Aktuelle tiltak kan være enkel tilrettelegging, utbedring og rydding av stier, gjerne i forbindelse med gamle veifar eller fegater, tilgang til fiskeplasser langs elver og vassdrag, sammenhengende sti- og turvegnett i tilknytning til veger og viktige linjedrag i landskapet, merking av ferdselsårer, informasjons- og oppslagstavler, forenkle adkomsten til utmark og strandsoner, porter, merking, skilting, infotavler, kompensasjon for vesentlig ulempe forbundet med allmenn ferdsel, for eksempel avlingstap.

Saksbehandling av SMIL-søknader

Ved saksbehandling av SMIL-søknader kan landbrukskontoret innhente uttalelser og innspill fra andre faginstanser for å vurdere og sette krav til gjennomføring av omsøkt tiltak. Dette kan være Akershus fylkeskommune, Byantikvaren i Oslo, vannområdene i regionen og miljørådgivere i kommunene. Det kan også være nødvendig at landbrukskontoret foretar befaringsfor å bli bedre kjent med prosjektet.

RKL skal presentere og drøfte alle SMIL-søknadene i RL-rådet (regionalt råd for næring, miljø og kultur i landbruket). RL-rådet består av representanter fra bondelagene fra hver kommune, bonde- og småbrukarlaget, skogeierlaget og fagpersoner fra miljø- eller kulturminneforvaltningen i kommunene. Etter samråd med RL-rådet fatter RKL vedtak om tildeling av tilskudd.

Ved alle vedtak om tilsagn om tilskudd skal forholdet til annet lovverk, for eks. naturmangfoldloven, vurderes. Innvilget tilskudd innebærer ikke at det er gjort en saksbehandling og vurdering av tiltaket etter alle relevante lovverk. For enkelte tiltak kan det være behov for avklaring og tillatelse for gjennomføring etter andre lovverk. Dette kan gjelde følgende tiltak:

- **Steinsetting i bekk/elv** kan utløse krav om behandling etter vannressursloven.
- **Endring av bekkeløp** krever behandling etter vannressursloven.
- **Fangdammer** kan utløse krav om behandling etter plan- og bygningsloven og vannressursloven.
- **Inngrep i kantsone til bekk** kan utløse krav om behandling etter vannressursloven.
- **Bygningsmessige miljøtiltak** kan utløse krav om behandling etter plan- og bygningsloven.
- **Skogrydding for åpning av beitemark** kan utløse krav om behandling etter skogbruksloven og/eller nydyrkingsforskriften og kulturminneloven.
- **Tiltak på bygninger** kan utløse krav om behandling etter plan- og bygningsloven og kulturminneloven.

Lista er ikke uttømmende, verken med hensyn til alle aktuelle lovverk eller hvilke tiltak som kan utløse krav til behandling etter annet lovverk. Det må vurderes i hvert enkelt tilfelle hvorvidt tiltaket krever vurdering etter annet lovverk.

TILSKUDD TIL DRENERING AV JORDBRUKSJORD (GRØFTETILSKUDD)

Hvem, hvordan og når søke dreneringstilskudd?

- Foretak som eier eller leier jordbruksareal kan søke dreneringstilskudd
- Søknader skal sendes inn digitalt med innlogging via [Altinn](#)
- Grøftkart som viser hvor det skal dreneres med omriss, slik at arealet kan bestemmes. Grøfter, kummer og utløp skal merkes av på kartet
- Eventuelle kjente automatisk fredete kulturminner og biologiske verdier skal tegnes inn på kartet
- Kostnadsoverslag, eget eller fra entreprenør legges ved
- **Søknadsfrist: 15. mars 2025**

Dreneringssatser

- **Inntil 4000,- kroner pr. dekar** til systematisk grøfting
- **kr. 61,- per løpemeter grøft** ved usystematisk grøfting og åpne avskjæringsgrøfter

Generelle vilkår for dreneringstilskudd

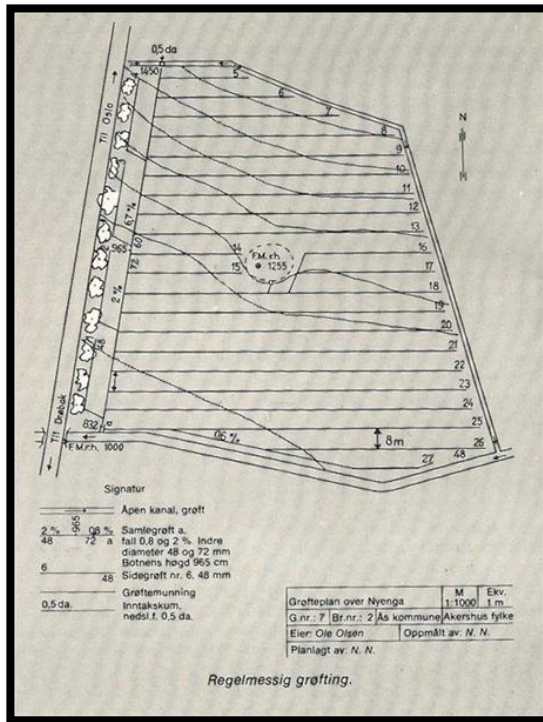
- Tilskudd til drenering gis til jordbruksareal som tidligere er grøftet. Dette dokumenteres med gamle grøftkart.
- For planerte arealer kan det gis tilskudd til arealer som ikke tidligere er grøftet.
- Dreneringen skal utføres best mulig etter planen, og eventuelle korrigeringer i forhold til planen skal registreres på kartet.
- Tilskudd gis ikke til grøftespyling eller rensk av tette rør.
- Det gis ikke tilskudd til påbegynt eller gjennomført tiltak.
- Søknader fra eiendom med registrerte kulturminner blir sendt kulturminnemyndigheten for en vurdering. Det kan være nødvendig med en arkeologisk registrering i forkant, selv om arealene er tidligere drenert. Utgiftene til arkeologisk undersøkelse i dreneringssaker mindre enn 100 dekar vil bli dekket av staten.
- For tiltak som skal gjennomføres på arealer som ligger under marin grense, skal det følges rådene fra [veileder om små inngrep i kvikkleiresoner fra NVE](#).

Eksempler på dreneringstiltak

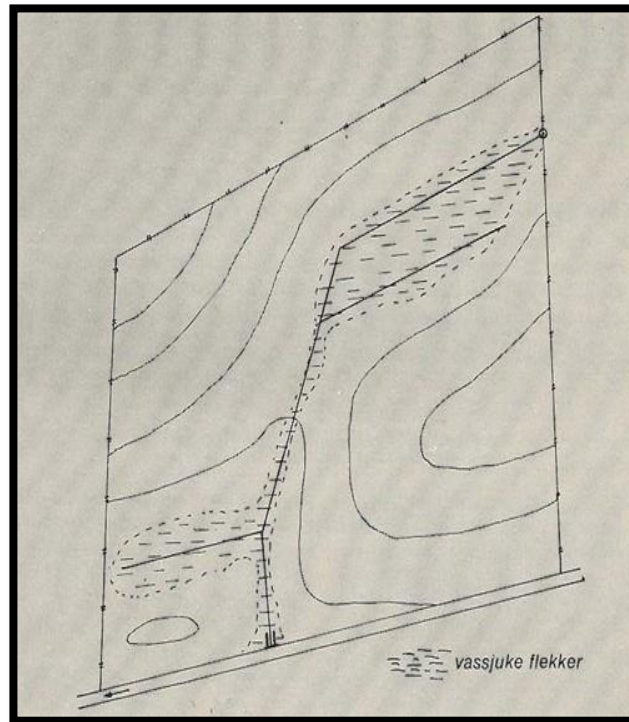
- **Systematisk grøfting** (figur 1): Jordbruksareal dreneres med grøfter med lik avstand, som så kobles til et samlerør eller samlegrøft. Derfra igjen legges et utløpsrør til nærmeste bekk eller vassdrag. I tillegg legges det kummer til å fange opp overflatevannet. Ved systematisk grøfting legges drenggrøftene med jevn avstand og hele feltet dreneres.
- **Usystematisk grøfting** (figur 2): Mest aktuelle metoden når en skal drenere mindre felter på dyrka jord. For eksempel bløte områder eller forsenkinger i terrenget på et jordbruksareal. Ved usystematisk grøfting må en passe på at grøftene ikke legges slik at de hindrer senere suppleringsgrøfting.
- **Åpen avskjæringsgrøft** (figur 3): anlegg av åpne grøfter mellom dyrka mark og skog for oppsamling og bortledning av vann.

- **Punkt drenering:** reparasjon av våte flekker på en teig ved hjelp av kum, sluk, nedgravet singel.

Nyttig lenke: [Faghefte drenering teori og praksis](#)

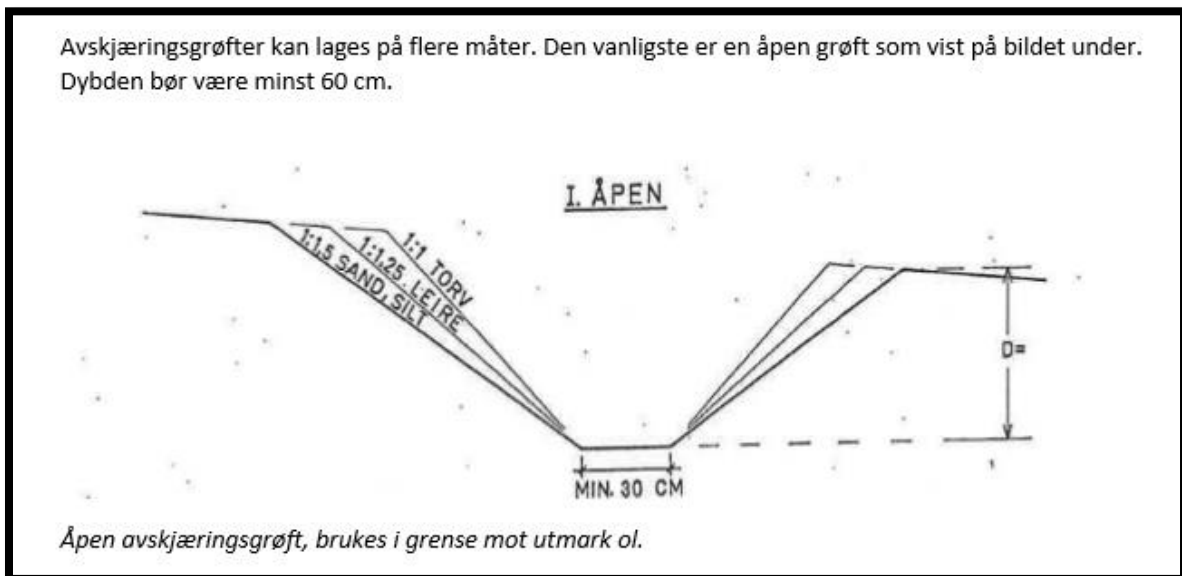

Figur 1: Systematisk grøfting (SFFL, 1990)

Figur 2: Usystematisk grøfting (SFL, 1990)

Avskjæringsgrøfter kan lages på flere måter. Den vanligste er en åpen grøft som vist på bildet under. Dybden bør være minst 60 cm.

Figur 3: Åpen avskjæringsgrøft (NLR SørØst, 2015)